

Senatorji ne vedo ničesar o mehiški podkupnini

Hearstovi "dokumenti" postavljani v pravo luč pred senatnim preiskovalnim odborom. Mehiški konzul ne ve ničesar v papirjih. Hearst priznava, da ga čakajo tožbe in je skušal zvrtni odgovornost na senat.

Washington, D. C.—V četrtek se je začela pravi senatni preiskovalni odbor. Mehiški konzul ne ve ničesar v papirjih. Hearst priznava, da ga čakajo tožbe in je skušal zvrtni odgovornost na senat. Washington, D. C.—V četrtek se je začela pravi senatni preiskovalni odbor. Mehiški konzul ne ve ničesar v papirjih. Hearst priznava, da ga čakajo tožbe in je skušal zvrtni odgovornost na senat.

Na vprašanje, kako je dobil dokumente, če so avtentični, je Hearst povedal, da so jih njegovi reporterji a pomočjo mehiških posredovalcev ugrabili deloma v uradu mehiške vlade in deloma v uradu mehiškega generalnega konzula Eliasa v New Yorku. Mehiški uradniki, ki so izdali "dokumente", so bili plačani od \$150 v enem slučaju do \$3000 v drugem. V mehiškem glavnem mestu je tatvino izvršila neka ženska. Hearst ni hotel povedati imena mehičank, ki so to storile, če da so boji za njihova življenja. Potem je Hearst pokazal "dokumente" državnemu tajniku Kellogg, a ta jih ni hotel niti pogledati. Nato je reporter nesel papirje predsedniku Coolidge, ki je bil na počitnicah v Južni Dakoti, a tudi on ni maral čitati "dokumentov" in je reporterja na kratko odpravil.

Hearst je priznal, da nima nobenega dokaza, da so štirje senatorji prejeli kak denar od Mehiške. Dalje je priznal, da se ni upal objaviti imen osumljenih senatorjev in je rajši izval senatno preiskavo, da s tem preloži odgovornost za objavo imen na senat. Priznal je tudi, da ga čakajo mnoge tožbe radi tega. Štirje senatorji, katerih imena se nahajajo v Hearstovih originalnih dokumentih, so sledeči: Borah, Norris, La Follette in Heflin. Na temelju dokumentov je imel Borah prejeli \$500,000 od mehiške vlade, Heflin \$350,000, La Follette \$150,000, Norris pa ostanek vsote \$1215,000.

Hearst je na zahtevo izročil originalne objavljene fascimile senatnemu odseku. Odsek, ki je prej najel zvedence, da so preiskali fascimile, je zelo navijal Hearstovega reporterja Johna Pageja, ki je spisal poročila o "mehiški zaroti." Page je bil opozorjen na dejstvo, da so dokumenti spisani na ameriškem pisalnem stroju, ki nima običajnih mehiških akcentnih znamenj, vendar česar so bila ta znamenja pripisana. Page ni mogel tega pojasniti. Hearst je bil tudi opozorjen na mnoge slovnične napake v španščini v dokumentih, naker je lakonično odgovoril, da on misli, da uradniki v mehiških uradih nimajo niti srednjih šol, zato slabo pišejo španjli.

Za Hearstom in Pagejem so pričali obdolženi senatorji, ki so vsi kategorično in ogorčeno zavržali vsako znanje o kaki podkupnini in vsako najmanjšo zve-

Ali pojdejo senatorji do dna Hearstovim potezam?

Hearstovo časopisje je očitalo nedirektno, da so štirje senatorji prejeli od Callesa \$1,200,000.—To je precej težka obtožba.

Washington, D. C.—Odvizno je od senata in njegovega izrednega odseka, ki je bil imenovan, da preišče objavljene Hearstove dokumente, ako se bo Hearst smatral direktno odgovornim za napad na mehiško vlado in ne direktno očevek, da so štirje senatorji Združenih držav prejeli \$1,200,000. Ako se senat boji izdajatelja listov, ne bo vztrajal pri tem, da se zadeva preišče do dna. Ako ne bo pet senatorjev, Reed iz Pennsylvanije, Jones iz Washingtona, Johnson iz Kalifornije, Robinson iz Arkanzasa in Bruce, ki tvorijo izredni odsek, prisililo Hearsta, da razloži do pike, kako je prišel do dokumentov, o katerih trdi, da so bili ukradeni iz pisarne mehiške vlade, bodo ti senatorji želi vihar protestov. Politični Washington se bo pa rejal in trdil, da je Reed izbral zopet potezo v prilogi Mellonovim oljnim interesom.

Od senatorja Hiram Johnsona, bivšega Hearstovega odvetnika in senatorskega kandidata v prihodnjem letu, se ne more pričakovati, da bo bolj delaven kot David Reed. Senat je znano, da bo Jones iz Washingtona molčal. Izjema bo, če takrat, ako najde točnično opravčilo, da lahko prepreči vodilno vprašanje. Aktualno izpraševanje odpadke na senatorja in demokrate Robinsona, voditelja demokratov v senatu, in Bruca, ki je zet Andrewa Mellona. Senatorji, ki jih je izbral podpredsednik Dawes v ta odsek, niso izredno goreči borci proti Hearstu.

Mehiški poslanik Tellez je naznanil, da odsek ne more povzročiti generalnega mehiškega konzula Eliasa v New Yorku ali katerega drugega oficijelnega zastopnika Mehiške, da priča. Državni tajnik Kellogg je potrdil, da je izjava mehiškega poslanika pravilna. Za Tellezovo izjavo se občuti zgražanje in občutljivost žalitve, ki jo občutijo ameriški latinski diplomati, da je Reed najprvo pozvnil Mehiško pritirati k obravnavi mehiškega konzula. Senatna resolucija je bila sprejeta, da se očitajo štirje senatorji, ki niso imenovani. Odsek pa ni prišel v preiskavo, da se najprvo pozove Hearsta, da dokaže, da so dokumenti pravi, ampak je skušal najprvo izprašati generalnega konzula in mu poslal povabilo. Latinski Američani vprašujejo, ako bi bil v takih okoliščinah povabljen britski ali francoski konzul, da priča. Njim je znano, da bi odsek nikdar ne sanjal, da bi odsek nikdar ne sanjal, da bi tako postopal z britskim ali francoskim konzulom. Zato se latinski ameriški diplomati ježe.

Odsek se je moral vrniti nazaj k Hearstu. Torej ga moral logično vprašati, da predloži originalni in pravi dokument, na katerem so imena štirih senatorjev, ki so bili koristniki \$1,200,000. Na to so sledile izjave senatorjev, mehiškega konzula Eliasa in drugih. Stvar postaja vroča za Hearsta.

Kaj se bo zgodilo, ako zdej Hearst obrne svoje baterije, ki bruha blato, na senatorje v odseku? Washington čaka, da bo priča dram, ki pokaže kako visoko nad postavami je lahko izdajatelj listov.

Agitacija za "Prosveto"

Profesorji proti sužnosti v pakto "politega kužka"

Podali so izjavo, v kateri obsojajo pogodbo "politega kužka," ki jo vsiljuje uslužbenec podulčne železnice.

New York, N. Y.—Akademikno mnenje se je pridružilo protestu proti pogodbi "politega kužka," ki jo vsiljuje Interborough Rapid Transit kompanija svojim uslužbencem.

Odbor univerzitetnih profesorjev Jurisprudence je podal izjavo, v kateri pravi, da pogodba "politega kužka" predloži v zgodovini Amerike prvi poizkus za priklonitev svobodnega človeka za določen čas, a obenem se pa prizna podjetniška pravica do vsakršnega odsvoljenja.

Predsednik tega odbora je Herman Oliphant, profesor prava na kolumbijski univerzi.

Vse delavsko gibanje podpira akcijo proti pogodbi "politega kužka" Interborough Rapid Transit družbe. Delavstvo se zaveda, ako kompanija prodre s svojo pogodbo, da bo lahko vsaka kompanija ustanovila kompanijsko unijo samo za slepilo, na to bo pa uslužbenec valil pogodbo, ki jih priklene v kapitalistično sužnost pri kompaniji. Ako kompanija zmagaja, tedaj ne bo smelo tri milijone delavcev, organiziranih v Ameriški delavski federaciji, nagovarjati cestnoželezniških uslužbencev, da se organizirajo. Organizirano delavstvo je pripravljeno nastopiti proti prizadevanjem Interborough Rapid Transit kompanije z vsimi sredstvi.

Zima je tukaj, brezposelnost v Angliji pa velika

Oficijelno priznajo, da je milijon delavcev brez dela. Medse ne niso povzlele v soglasju z draginjo.

London, Anglija.—Britska torijska vlada je pokazala, da ne zna reševati socialnih problemov. To je bilo logično pričakovati. Toriji so bili vsikdar podporniki starih tradicij in kapitalizma. Oficijelno je milijon delavcev brez dela v Britaniji. To so oni, ki prejemale brezposelnostno podporo. Računi se pa lahko najmanj četrt milijona več brezposelnih delavcev, ki niso deležni brezposelnostne podpore. Brezposelnost je akosi leto posebnost velika v tekstilni, ladjedelni, gradbeni, strojni in kovinski industriji. Kasneje je postala brezposelnost zelo občutna tudi v stavbinski industriji.

Draginja je naraščala, delavski mezd se pa niso povzlele v takem razmerju, kot so se dravile življenjske potreščine. Življenjski stroški so danes v Londonu skoraj ravnokot visoki kot v Združenih državah, medtem ko pa veliko nižja. In izučeni mehaniki v Londonu se štejejo srečnim, ako zaslužijo na teden \$16.25. V manjših mestih je pa meza sedeva za eno tretjino nižja.

Toriji, ki so zdaj na vladi, so precej odgovorni za depresijo v industriji in poslabšanje socialnih razmer, izjavljajo laboratoristi, ki pričakujejo velike pridobitve pri prihodnjih volitvah, katere se bodo obdržale v letu 1928 ali 1929.

Kljub takim razmeram pa konservativni elementi apelirajo na delavce, da naj pomagajo, da nastane mir v industriji. Taki pozivi so norčevanje iz delavstva, ki trpi vlad krivice, da družabnega reda. Zato je pregovor "kogar hočejo bogovi pogubiti, tega udarjajo s slepoto" popolnoma resničen. Toriji sami drve v pogubo, ker so slepi in gluhi za vse pojave okoli sebe.

ZOPET 2 ITALIJANSKA DELAVCA OBTOŽENA

Zagovarja ju stari borec Darrow, ki se je v sto legalnih bitkah bojeval za izkoriščane in tlačane.

New York, N. Y.—Pred porotniki sta dva italijanska delavca Calogero Greco in Donato Carrillo, obtožena, da sta umorila fašista Nicholas Ammorosa in Joseph Caristana na Spominski dan. Zagovarja ju stari borec Darrow, Arthur Garfield Hays, Isaac Shorr in Carrol Weiss King.

Darrow je pri otvoritvi obravnave naglašal, da sta bila Greco in Carrillo obtožena šele v mesecu juliju, da pravno sta bila fašista ubita še v mesecu maju. Arretirana sta bila šele tedaj, ko se je pokazal vpliv fašistov. Ubila fašista so poslali v Italijo, tam je pa Mussolini sam prisostvoval pogrebnim svečanostim. Ko sta bila ubita, sta imela na sebi uniformo črnosrajčnikov.

Obtoženi Greco je miren človek, ki živo sledi odvethikom. Je zelo bled zaradi dolgega bivanja v ječi. Carrillo je majhen človek z živimi odmi. Tudi on sledi zelo pasno obravnavi. Italijanski delavci in drugi so organizirali obrambni odbor za obrambo obeh delavcev, ki bi ju radi fašisti spravili na električni stol.

Davis boje carje zadrževal

"Mirovna konferenca," ki je imela priznati konec rudarskega izpusta za božič, je bila flakso.

Washington, D. C., 16. dec.—Tajnik delavskega departamenta Davis, jezen, ker je od njega sklicana mirovna konferenca med organiziranimi rudarji in lastniki rogov v Penni. Ohlu in West Virginiji padla v vodo, je včeraj po zaključku konference dejal, da edina pot do miru v premogovni industriji je, da nastopi car, ki vzame stvar v roke. "Če je kdaj katera industrija v Ameriki potrebovala carja, ga danes potrebuje premogovna industrija, ki je v kaosu, iz katerega ni videti izhoda," je dejal Davis.

Davisovo mnenje je, da moč krepke volje in odločen, kot je n. pr. Charles Evans Hughes, bi kmalu naredil red in mir med magnati in rudarji ter postavil industrijo na dobičkonosne noge. Rekel je tudi, da je izjavljena konferenca pokazala, da je na vsak način potrebna kongresna akcija za rešitev premogovne industrije.

Kongres znižal davke kapitalistom

Redukcija znaša 290 milijonov dolarjev letno. Avtomobilski prodajni davci odpravljani.

Washington, D. C.—Nižja kongresna zbornica je v četrtek s 366 glasovi proti 24 znižala davke za \$289,770,000 letno, to je za več kot 65 milijonov dolarjev kot je priporočal Coolidge v svoji poslanici. Vred tega se pričakuje, da bo sklep vitiran. Največ koristi od redukcije imajo srednji kapitalisti, kajti zbornica je popolnoma odpravila davke od skupnega za nove avtomobile in znižala davke korporacij.

Med peščico onih, ki so glasovali proti redukciji, je bil tudi socialist Berger. Predloga gre zdaj v senat.

Italija želi, da Francija ukroti Jugoslavijo

Fašisti v senatu so ob priliki ratifikacije albanskega pakta zaključili, da je treba Jugoslovane "civilizirati."

Rim, 16. dec.—Italijanski senat je včeraj ratificiral pogodbo med Italijo in Albanijo. Predno so glasovali, so razni senatorji v dolgovernih govorih izrekli svoje mnenje in ogorčenje nad barbariko Jugoslavijo, ki je še "tako daleč" za Italijo, da se protivi italijanskemu protektoratu Albanije, da noče priznati italijanske supremacije nad Jadranskim morjem in celo brani italijanskim časopisom kolportage na svojih tleh.

Fašisti so končno izrekli upanje, da se Francija, zaveznica Jugoslavije, zgane in ukroti "barbariko" Jugoslovane, da ne bodo vedno ugrožali miru na Jadrnu. Rekel so, da kralj Aleksander je bil nekoč prijatelj Italije, ko je Italija pomagala Srbom, ampak danes je vse to pozabili. Val govorniki so proklamirali, da Italija je svoje gospodarstvo nad Jadrnom izboljšala s svojo kravo in zato je Jadransko morje danes izključno njeno morje.

Govorniki so se zelo jezili, ker je Jugoslavija sabranila uvoz starih italijanskih listov na svoja tla; med prepovedanimi listi je tudi Mussolinijev lastni organ "Popolo d'Italia." Kaj takega morejo storiti le barbari!

O Franciji pa ni bilo nobene dal besede. Fašisti so se zelo pomirili, ko je francoska vlada zadnji teden ustavila v Parizu italijanski protifašistiški časnik, ki je bil Mussoliniju velik trn v peti. Mussolini je vladal več let hvalčen in ukazal je, da vsi napadi na Francijo morajo prenehati.

Črna maska sledi reokupaciji Kantona

Okrog 16,000 oseb izgubilo življenja. Trinajst ruskih komunistov eksekutiranih. Sovjetski konzuli dobili potni listi.

Sangaj, 16. dec.—Kakor danes poročajo iz Kantona, so nacionalistične čete docela reokupirale Kanton in voditelji zmagovite armade so se strahoma mačevali nad delavci in dijaki, ki so sodelovali v komunističnem puču zadnje nedelje. Na tisoče mehiških je bilo obglavljenih na ulicah. Ulice so bile tako polne s človeško krvjo, da niso mogli avtomobili voziti vlad polskih tal. Med eksekutiranimi je bilo tudi trinajst Rusov, ki so pomagali pri puču. Trije so bili ustreljeni, deset pa obglavljenih na javnem trgu. Ruski sovjetski konzul je bil arretiran.

V bojih od nedelje do včeraj je padlo najmanj 16,000 mehiških. Sangaj, 16. dec.—Ljudska vlada je včeraj dala potne liste vsem trem sovjetskimi konzulom, ki poslujejo na teritoriji južne Kitajske. Konzuli imajo teden dni časa, da odpotujejo iz tega teritorija.

SLOVENEČ NASTOPI V GLASBENIH TOČKAH V KIMBALL POSLOPJU.

Louis L. Vitez, član Pionirjev, bo v nedeljo 18. dec. ob 3:30 popoldne izvajal več glasbenih točk na violino v Kimball poslopiju, Jackson in Wabash ulici. Kdor izmed rojakov ima priliko, naj ga gre poslušat. Vstopnina je prosta.

Otrok umri valed opeklin. Chicago.—Tri letna Clyde Davidson, 1290 Keeney ave., je v četrtek umrla v okrajni bolnišnici radi opeklin, ki jih je dobila, ko je na njenem domu padla v škat vroče vode.

DALEKOSEŽNA RAZSODBA GLEDJE PROHIBICIJE

Odklonilo je evidenco, ki je bila dobljena na nelegalen način.—Ta razsodba je hudo poparila prohibicioniste.

Washington, D. C.—Najvišje zvezno sodišče je podalo dalekosežen odlok v zadevi prohibicije. Ta odlok je vplival na prohibicioniste kot mrzel curek vode.

Najvišje sodišče je proglasilo aretacijo dveh mož in njunege avta blizu kanadske meje za nelegalen čin. V avtu sta imela naložene opojne pišče in aretacijo je izvršila državna policija ne da bi imela sodnijski nalog za prelakanje avta.

Sodišče je izreklo, da Volsteadov zakon ne naklada dolžnosti državnim oblastim, da aretirajo osebe, ki transportirajo opojne pišče in zasežejo njih lastnino. Državni organi so lahko store, ako ima država svoj prohibični zakon, ki njim jo to naklada kot državni zakon. Zvezne zakone pa izvajajo zvezne oblasti in ne državne.

Z drugimi besedami to pomeni, ako država nima prohibičnega zakona še posebej, tedaj državni organi ne morejo aretirati ljudi zaradi transportiranja opojnih pišč, zaseči opojne pišče in jih obsojiti pred zveznimi sodišči, da so kršili Volsteadov zakon.

Ta odlok bo ispremenil taktiko v boju proti prohibiciji. Zdej se bo zahtevalo, da se prekličejo določeni prohibični zakoni, kjer taki zakoni postojajo.

Razsodba najvišjega sodišča je svedba učinkovala na prohibicioniste. Pri senatorju Wadsworthu iz New Yorka, ki je velik zagovornik osemnajstega amandmana, se je sbrala takoj skupina prohibicionistov, da se razgovori o položaju, ki ga je povzročil izrek najvišjega sodišča. Kaj so sklepali, se ne ve. Senator Wadsworth je dejal, da se je posvetovanje obdržalo, da se razpravlja o prohibičnem položaju, o učinku prohibicije v splošnem in sentimentu glede tega vprašanja. To je bilo tudi vse, kar je Wadsworth smatral za važno, da izve javnost o posvetovanju zagovornikov prohibicije.

Sovjetska misija dopela v Ameriko

Bila je zadržana na Ellis Islandu, toda vlada je dovolila, da vmeje Rusi ostati tukaj šest mesecev.

New York.—Sovjetska industrijska misija, ki šteje 12 industrijskih in rudniških inženirjev, je prišla v Združene države 15. t. m. s parnikom "Berengaria." Misija je imela nekaj časa sitnosti z naseljenimi uradniki, ki so Ruse pridržali na Ellis Islandu. Šele, ko je državni departament v Washingtonu odgovoril, da je vse v redu in ko so člani misije položili vsak \$500 jamčevine, da ne ostanejo tukaj dalj kot šest mesecev, so bili izpuščeni na prosto.

Misija pravi, da ima namen obiskati vse večje tovarne ameriške jeklarne industrije in rudnike ter sklepati pogodbe za nakup na temelju posojila, ki ga bodo dali bankirji v New Yorku.

OTROKA ZGORELA.

Pekin, Ill., 15. dec.—Mrs. George Cook je šla na obisk k prijateljici, ki je stanovala v bližini njene doma. Ko se je vrnila, je našla svojo hišo v ognju in svoja dva mrtva otroka, 5-letno Betty in 6-letnega Carla, ki sta zgorela v plamenih.

Nevarnost stavke v Chicagu minila

Sporna vprašanja bodo predložena razsodišču.—Kompanija je priznala razsodišče.—Izvoljena sta nova razsodnika.

Chicago, Ill.—Obe železniški družbi—ulična in nadulčna—sta pristali na razsodišče. Dolgo časa sta se upirali in stvar je prišla tako daleč, da bi kmalu zastavkalo 22,000 cestnoželezniških uslužbencev da niso obdržali hladne krvi.

Podpisala se je pogodba, da razsodnika, ki sta ju izbrali železniški kompaniji in organizacija cestnoželezniških uslužbencev pričeta takoj s zaslišanjem. Po pogodbi ni treba takoj izvoliti tretjega razsodnika, ampak izvoli se šele kasneje, ako se razsodnika ne moreta sedniti na tretjega. Ako se dovoli povljanje meze, tedaj je to povljanje veljavno do dne 1. junija 1927. Obe strani sta izvolili zdaj vsak svojega zastopnika. Uslužbenec bo zastopal Oscar Nelson, podpredsednik čilške delavske federacije. On je izvoljen gnesto sodnika Kichham Scanlana. Kompaniji sta pa izvolili Guy A. Richardsona, vrhovnega obratnega uradnika uličnih železnic. Ta nadomesti E. J. McIlvatha, ki se ni mogel sedniti na tretjega razsodnika, ko ga je bilo treba postaviti.

Uslužbeni zahtevajo, da se meza povzra za petnajst centov na uro. To je 90 centov na uro. Kompanija je odklonila povljanje meze in zahteva, da se sedanja meza zniža. Stavka je zdaj odklonjena saj na toliko časa, dokler je zahteva pred razsodiščem.

Lindbergh gre na polot po Centralni Ameriki

Mehiški kongres ga je pošlani v visokim odločevanju in s naslovom poslanika dobre volje.

Mexico City, 16. dec.—Charles A. Lindbergh ostane v Mehiki preko praznikov, naker pojde na polet v Gvatemalo in Panamo. Zadevna povabila je že sprejel.

Včeraj je bil Lindbergh počaščen kot ni bil še nikdar noben inozemec v Mehiki. Mehški kongres ga je povabil na častno sejo, ki je bila prirejena izključno zanj. Take seje so se doslej prirejale samo za visoke mehiške uradnike kot so generalni predsedniki, nikdar pa še ne za tuje. Ameriški letalec je bil prvi delesen te najvišje časti v Mehiki. Vodili so ga v paradi na govorniško tribuno v zbornici, kjer so mu vodili zakonodajalci mehiške republike peli slavo v španškem in angleškem jeziku in potem so mu soglasno podelili naslov "ambasadorske dobre volje." Po pravilih mehiške zbornice je bilo to potrebno, kajti privatne osebe morajo biti izključene od takega počaščenja.

PREDAVANJE O JUGOSLAVIJI NA RADIO.

Danes zvečer ob 8. bosta govorila na radio postaji čilške "Daily News" Mr. in Mrs. Graham Aldis o Dalmaciji in drugih jugoslovanških deželah. Aldisova sta se pred kratkim vrnila iz potovanja po jugoslovanških pokrajinah in njiu govorilo bodo gotovo zanimivi. Rojakom, ki imajo radio aparate, priporočamo, da jih tunirajo na te postaje, da slišajo predavanje.

Štirje ubiti v kolitaji. Brighton, Colo., 16. dec.—Štiri osebe so bile v četrtek ubite v avtomobilu, ko je vlak Union Pacific treil z njim v bližini tega mesta. Ranjenih je bilo tudi pet drugih oseb, ki bodo morda podlegle poškodbam.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Narodna: Zedinjena država (raven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov na vse, kar ima stik s tem:

"PROSVETA"

8557-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KONFERENCA ZASTOPNIKOV RUDARJEV IN PODJETNIKOV V WASHINGTONU.

Poteze za kulisami in proti rudarjem.

Delavski tajnik Davis je sklical konferenco zastopnikov rudarjev in podjetnikov v Washington, da nastane zopet mir v premogovni industriji pred Božičem. Velike kompanije v zapadni Pennsylvaniji in severnem delu Zapadne Virginije so odklonile vabilo. To pomeni, da se konference ne udeležijo. Ta odklonitev pa razgalja hribovščino gibleja Coolidgeve uprave za izravnavo stavke v premogovni industriji pred Božičem. Ta odklonitev je višek prizadevanja bizniških interesov, ki so blizu Coolidge, za poraznjenje rudarske organizacije United Mine Workers in da se uvedejo na centralnem konkurenčnem premogovnem polju take "openšarske" razmere, kakršne so v državi Colorado.

Delavski tajnik ima precej tesne stike z merodajnimi političarji v zapadni Pennsylvaniji. Ti političarji gledajo na Andrew Mellona, zakladniškega tajnika, kot na svojega veleposlodarja. Kar on reče, to velja, to drži, proti temu ni ugovora. Želja političnega veleposlodarja je ukaz drugim političarjem, ki spadajo v ta krožek. Tako je bilo in tako je še danes. Ako bi Mellon spregovoril na telefon le eno besedo, tedaj bi Pittsburgh Coal kompanija poslala svojega zastopnika v Washington.

Philip Kinsley, izredni poročevalec za dnevnik "Chicago Daily Tribune", ki zagovarja interese republikanske stranke, ponavlja dogodke, kako je prišlo do tega, da je Pittsburgh Coal kompanija bila zastopana na konferenci meseca februarja v Miami. John Donaldson, predsednik korporacije, se je prvi oglašil in dejal s trdim in osornim glasom: "Mi ne pojdemo v Miami, tam se nimamo o čem razgovarjati z unijo." Ampak, ko se je razgovoril na telefon, se je vrnil in rekel: "Zentleman, preobleči moram srajco, mi gremo v Miami."

Ta prilika pripoveduje, kako so Mellon upali, da se izognejo političnim posledicam, ako ne bodo vodili podjetniške ofenzive proti rudarjem.

Pittsburgh Coal kompanija se je že leta 1924 odločila, da obratuje svoje premogovnike z neorganiziranimi rudarji. Podjetnikom je bilo znano, če prične ofenziva proti rudarjem, da bodo rudarji odločno branili svoje pridobitve in da se bodo morali podjetniki poslužiti sredstev kot sodnijskih prepovedi, sodnijske odpovedi, stanovanja in še drugih ogabnih reči, da svoji ofenzivi saj deloma pomagajo do uspeha. To je vzrok, da so se Mellon umaknili.

Zgodaj v letu 1925 so postavili slamnatega možica za predsednika kompanije. Ta je prejel nalog, da naj prične z bojem proti uniji. Municije za boj je imel veliko. Bilo je 78 milijonov dolarjev preostanka od dobička. Malo več ko mesec kasneje je že družba pričela z ofenzivo. Letos se je temu boju pridružila še Pittsburgh Terminal kompanija in še druge. Boj za odprto delavnico je danes tam, kjer so ga zamislili in zaželeli velepodjetniki leta 1922 po veliki stavki.

V prihodnjem letu so predsedniške volitve. Republikanska uprava, ki je ravno zdaj pokazala, da bi imela za božične praznike rada mir, ker ji to narekuje pamet radi političnih vzrokov, je na strani podjetnikov.

Vprav to dejstvo pa uči rudarje, da ne zadostuje, da so organizirani le strokovno. Organizirati se morajo tudi politično, da onemogočijo take poteze. Težko, da bi bil Mellon zakladniški tajnik, ako bi bili tisti delavci, ki so organizirani strokovno, tudi člani delavske politične stranke, ki nastopa samostojno in se ne obeša na frak profesionalnim političarjem. Pa tudi položaj na premogovnem polju bi bil drug. Okoli štiri milijone delavcev s svojimi družinami vred šteje v politiki toliko, da bi se ne drznil noben javni funkcionar kazati delavcem javno zelo prijazno lice, skrivaj bi bil pa na strani delavskih sovražnikov.

VESTI IZ NASELBIN

Potovanje po naselbinah.

Fairmont City, Ill. — Pravkar je minilo mesec ali več, odkar sem v tem listu opisal moje potovanje s "suho robo" po Illinoisu. Takrat pa sem tudi obljubil, da opišem, kako sem poroke po cestah podiral z mojo "lizo". Poleg tega pa sem tudi omenil, da opišem, kako zna moja boljša polovica z glavo šipo spredaj pri avtu preluknjati, ne da bi rabila kladivo.

Moj zadnji dopis se je zaključil pri naselbini Kankakee, Ill., kjer je samo en premogorov, ki sedaj slabo obratuje. Slovencev je tam malo, več pa Italijanov in Slovakov ter Poljakov in Hrvatov. Iz te naselbine sem se podal v Payne, Ill., kjer je pred leti obratoval rov, a je sedaj, že pozabljen. Tam sem tudi delal leta 1914. Takrat je bilo tam precej Slovencev. Sedaj so že vsi odšli. Je še nekaj Nemcev, največ pa Angležev. V bližini so namreč še nekateri drugi rudniki, ki pa tudi slabo obratujejo.

Skozi Payne teče Illinois Midland železnica iz Taylorville v Auburn, Ill. Železnica pripada Pitt Badovi Coal kompaniji. Ta kompanija je tudi velika sovrzna organiziranih delavcev. — Iz naselbine Payne sem se odpravil proti Auburnu ravno ko so ceste polivale z oljem. To pa mi je delalo preglavice. Mesto da bi bil podolgem na cesti, je liza vedno uhajala in zadnji kraj zanašala počez. Priljubljen sem bil v drugi cesti. Srečno sem po kratkem času dospel do rojaka Gregorčiča, ki mi je prav lepo postregel in njegova žena pa je urno napravila jedila kot bi imela biti očet. Okrepčal sem se, ker sem v resnici bil potreben grizljaja. Tam sem se sešel tudi z dobrim prijateljem Hribarjem, ki mi je šel na roko, da sem se iznebil nekaj suhe robe. Najlepša hvala obema rojakoma za njihovo trud.

V Auburnu sta dva rova, ki tudi slabo obratujeta. Narodnost pa so tu zelo različne. Tukaj imajo Slovenci svoje društvo SNPJ, ki dobro napreduje. Skozi mesto pelje železnica Chicago-Altoona ter tudi medmestna polnična železnica v Peorijo.

Cez nekaj časa sem že bil v naselbini Thayer in nato v Wirtenu. Na Wirtenu imajo naši rojaki društvo SNPJ. Lepa hvala tamošnjim rojakom za prijaznost in naklonjenost. Staunton je bila moja druga postaja, kjer je več premogorov, a jih komaj polovica obratuje. Slovenci so tudi tukaj dobro organizirani na društvenem polju in se dobro razumejo. Hvala rojaku Pavlinu in vsem, ki so mi šli na roko, da sem imel boljši uspeh.

Ustavil sem se tudi v Eversvillu, ki je komaj 20 milj od Fairmont Cityja, kjer je več raznih tovarnih, ki obratujejo, a je delo težko dobiti. V bližini je nekaj rovo. V nekaterih delajo komaj po par dni. Kompanije lastujejo rove tudi v drugih državah v New Mexico in Utahu.

Obrnil sem se proti južnemu Missouriju skozi mesto St. Louis v 46 milj oddaljeno mesto Nash City, kjer je nekaj tovarnih. Šel sem najprej do mesta Flat River, kjer je veliko svinčnih rovo. Potoval sem še skozi Bismarck in druge naselbine, kjer je brez dvoma tudi nekaj rojakov. Nato so se vrstila mesta in mesteca, da sem prišel v Poplar Bluff, kjer je več naših rojakov, namreč 11 družin in nekaj bečlarjev. Lepa hvala Joe Benu za njegov trud.

Dospevši v Nellyville, Mo., sem se sešel z rojakom Slanca. Pot v teh krajih je bila po nekoč slaba, drugje pa tudi dobra. Pri neki nezgodi se je pripetilo, da mi je žena pomagala okna ven izbiti, da sem moral potem nova kupiti. Seveda je "liza" trpela še druge manjše in večje poškodbe, kakor je to navada, kadar noče ubogati. Pri rojaku Franku Zadnicu sem bil kar cel teden in smo imeli skoro vsak dan pravi piknik. Poleg tega pa sem prodal toliko suhe robe, da sam sem nisem verjel, ko sem stvar pregledal. Več rojakov je kupilo različne gramofonske plošče od mene. Hvala jim. O tujakih rojakih moram reči, da so pridni in

izobraženi družine imajo. Slovenska dekleta se ne sramujejo govoriti slovenski. Videl sem, da imajo v hišah Prosveto in tudi Enakopravnost. Franciskanskega glasila pa skoro ni zapaziti. Lepa hvala vsem, ki so mi kaj pomagali na moji poti s suho robo. Vesele praznike vsem!

Steve Fabjan.

Izkoriščanje v Garyju.

Gary, Ind. — Iz tega jeklarskega mesta že dolgo ni bilo nobenega dopisa v Prosveto, če tudi je v naselbini še precej naših rojakov. Vse izgleda, kot da bi se vsem dobro godilo. Toda temu ni tako, ker z delom gre sedaj bolj slabo; delodajalci nam dajo dosti dopusta.

Boasi pravijo, da nima družba naročil, pa ne morejo dati ven toliko izdelkov kot prej. Po cele dneve čakamo na delo, pa zastoj. Dobe ga le tisti, ki so stoprocentni, tujerodci pa naj čakajo. Nekdo se je pripetilo, da nam je dal delo v skladišču. To je bilo deseturno delo, češar pa jaz nisem bil vajen. Dobili smo listke in se podali na delo. Prišli smo v skladišče, kjer razkladajo železo. Lahko si mislite, da takšno delo je zelo težavno. Med nami je bil tudi neki priletni Poljak, ki ni mogel tako delati kot ostali, pa pristopi k njemu nadelavec ter ga ozmerja ter dostavi; če ne more, saj gre domov. Čemu pride delat, če ne more. Poljak mu je odvrnil, da ima še 7 članov v družini, katere mora preživljati.

Delavcem sem po tem dogodku pravil, da je čas, da bi sprevideli, kako nas izkoriščajo in nato vržemo na cesto, ko smo izmognani. Kmalu se je vrnil nadelavec in nas nahuilil, da kaj nismo še žgončali. "Le hitro naprej, da boste kmalu gotovi," je dejal. Oglašil sem se: "Ako ne bomo danes skončali dela, pa ga bomo jutri. On pa je odvrnil: "Če nočeš delati, pa pusti." Tako sem tudi storil. Saj sem sam in grem lahko kamor je. Pri tem sem mu povedal, da je sramota zanj, če tako starega delavca šikanira in pripravlja kot je bil tisti priletni Poljak.

Cez čas se je pa prigodilo, da smo s tistim preddelavcem prišli skupaj v nekem lokalno. Takoj sem ga vprašal, če se še spominja tistega dogodjaja, pa je dejal, da ne. Nato sem povedal pred vsemi, kaj se je zgodilo s starim Poljakom. Kmalu se je znašel na cesti, napovrh pa je dobil še par krepih brč, katere je po pravici zaslužil. Nikoli več ne pride ta surovež v tisto dvorano. Dotični je ba je nemških staršev.

Razume se, da imamo tudi tukaj cele armade policajev in varuhov javnega miru. Mesto da bi ti varuhi pazili na tatove in druge takšne nepridiprave, pa pazijo na uboga delavca ter ga za vsak nič vržejo. Če ima človek sredstva, že gre, če ne, pa ostane v špekamlu.

V South Chicagu sem prišel skupaj z rojakom Gorenjem, s katerim sva se že preje enkrat srečala. Dal mi je vabilo na Silvestrovo zabavo, ki jo priredi klub št. 1 JSZ. Rekel je, da ni mislil, da mu bom ustrejel. Še dvema rojakoma je ponudil, pa sta oba odklonila.

Vsem rojakom želim vesele praznike, posebno pa onim v South Chicagu. Želim, da bi se vsi skupaj sešli ob koncu starega leta na Silvestrovi zabavi, ki jo priredi klub št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

Albert Baumgartner.

Iz kompanijske naselbine.

Widen, W. Va. — Namenil sem se malo opisati našo naselbino, ki je bolj podobna kotli in ki jo lastuje Elk River Coal and Lumber Co. — Prvi premog so tukaj nakopali leta 1911. Od tistega časa naprej je obratovala vsaki dan do meseca decembra tega leta. Sedaj pa imamo počitnice, namreč delamo po tri dni na teden. Plačajo nam po listvici iz l. 1917, toliko, da se preživimo.

V tem premogorovni delu približno okoli 600 premogorjev. Inozemcev nas je približno okrog 100. Slovencev in drugih Jugoslovancev je malo tukaj. To je torej tudi vzrok, da imamo tako majhno društvo, ki šteje 30 članov odraslega in 13 mladih.

dinskega oddelka. Pripada k naši veliki materi SNPJ. To je tudi edino društvo, ki ga imamo tukaj Slovenci in Jugoslovani.

Tukajšnja kompanija lastuje preko stototisoč akrov premogovnega polja in približno toliko gozda. Osem milj od tukaj ima svojo žago in lesno industrijo, na kateri dela približno 100 delavcev, v kolikor je meni znano, so to sami domačini. Enostavno povedano, mezdni sužnji, ki delajo za sramotno nizko mezdo. Tudi mi premogarji nismo nič boljše plačani. Za delo od ure plačajo na osem ur od \$2.50 do \$4 na dan. Samo motormani in polagali tračnic imajo po 5 do pet in pol na osem ur. Precej jih je, ki delajo od 8 do 16 ur na dan.

Nekoč je vprašal rojak nekega delavca: "Koliko pa tebi plačajo za tisto delo?" Oni mu odgovori: "Ali ne veš, da ni lepo, da se ne spodobijo vprašati, koliko mi bodo plačali? Organizacije nimamo tukaj nobene in tudi težko, da bo kdaj kakšna. Ne daj bože, da bi boss zvedel, da si v kakšni uniji. S prvima vlakom bi morali iti." Dostikrat se je tudi pripetilo, da je moral rojak hoditi peš do 21 milj oddaljene postaje. Tako je torej pri nas, kjer kompanija lastuje vse. Ona tudi poskrbi, da ne odneseš "copakov" od tukaj. Kupiti ne moreš drugje nič, kot pri kompaniji; ima svojo prodajalno. Tam moramo kupiti vse, kar potrebujemo. Ima tudi dva gledališča, premikajočih slik.

Zraven ima tudi prodajalno za sladoled in mehke piščice in banko Widen. Pač zgleda kot moderno malo mesto. Kompanija je lastnica vsa. Privatnih prodajalnih ni. To je v veliko škodo za nas delavce. Draginja je tu taka, kot v vojnem času.

Tukajšnji premogorov je dolg v nekaterih krajih do 4 milje. Premogar mora hoditi uro in pol, predno pride iz rova. Boss tudi toliko skrbi, da "hunkiji" opravljajo najtežja dela. Tukajšnji premog je dobre kakovosti, kolikor ga je, ali je križ, ker je skoraj toliko kamenja kot premoga. Ako pa gospodje dobijo le malo kamenja v voziku med premogom, pa nas primerno nagradijo; namreč utrgajo nam 25 centov ali pa tudi več od vozička.

Bratski pozdrav naročnikom Prosvete!

Član društva št. 497 SNPJ.

Pomoč stavkujočim rudarjem

Druga pošiljatev Clevelandске federacije društev SNPJ.

Darovali so sledeči rojaki, kateri so dali imena (nekaj rojakov je darovalo in niso pustili imen):

Maks Slanovec, John Bukovnik, Frank Somrak, August Kabaj, John Simčić, Any Pengov, Petrič, Zavrli, Zvonko Novak, Chicago, Ill., Ignac Luznar, Leo Ladiha, Ciril Kunstelj, Frank Svigelj, Črtalič, Frank Mack, Any Strle, Jakob Setina, Anton Strle, J. Hrovat, mra. Gubanc, Frank Makarovič, Frank Kalan, Frances Korencan, Fany Jarc, Fany Jeršin, Fany Debevec in Mary Kovačič. Darovali so sledeči trgovci: John Močnik, Fr. Butala in Rogelj & Lovšin.

To pošiljatev smo poslali na Mary Prasninar, Box 216, Harwick, Pa.

Vsem darovalcem se odbor zelo zahvaljuje in pričakuje še mnogo posameznikov. Upoštevanja so vredni zgornj omenjeni trgovci. Prosimo še druge trgovce, da se odzovejo na naš apel. Pomoč je nujno potrebna. Pomožni odbor dobiva vsaki dan poročila od štrajkujočih rudarjev, ker želijo hitre pomoči. Otroci nimajo kaj obeti, da bi jih poslali v šolo in so lačni, nimajo kruha ne obuval.

Borbo je treba nadaljevati, ako ne, padejo v sužnost, iz katere bo težko najti pota za rešitev.

Pomožni odbor še enkrat apelira na vsa čuteča srca, da prispejemo na pomoč v njihovi borbi. Njih zmaga je tudi naša zmaga!

Pomožni odbor: Anton Gardes, Edward Braniet, Louis Zorko.

Kurjava in prežatevanje

Udobnost telesa je odvisna od trojih stvari: temperature zraka, količine vlage v zraku in količine premikajočega se zraka. Dodatno je seveda velike važnosti, koliko je človek oblečen in koliko se giblje.

More nam biti bolj udobno in celo bolj gorko, ako temperatura je nižja, le da je v zraku zadosti vlage. Ako to vpoštevamo ugotovimo uporabiti manj kurjave. Ob današnjih cenah premoga to pomenja znatno prištednjo za družijo.

Centralna zračna kurjava dovaža v hišo polno zakurjenega svežega zraka in špranje skozi vrata in okna zalagajo z zadostno ventilacijo, ako ni preveč ljudi v sobi. Drugega naj se ne koliko dol potegne zgornja šipa, kar zadostuje za izhod zaduhlega zraka. Kjer se kuri s paro ali vročo vodo, se sveži zrak dovaža v sobo najboljše a tem, da se malce vzdigne doljni del okna, pri katerem se radiator nahaja. Pripilajoči mrzli zrak se takoj zmeša z vročim zrakom, dvigajočim se iznad radiatorja in se razprostira čez sobo, ne da bi nastal prepih. Ako špranje skozi vrata in okna ne proizvaja zadostne ventilacije, naj se zgornji del okna spusti dol za eno ali dve inč. Kjer je več ljudi v sobi, naj se okno še bolj odpre, kar pa utegne provzročiti prepih. Neki je podoknjak opremljen s diljo ali šipo, ki sili vhaajoči zrak navzgor, kjer se pomeša z vročim zrakom. S tako pripravo se pripih svežega mrzlega zraka komaj občuti.

Mnoga stanovanja so preveč zakurjena. Ne le da to stane več denarja, marveč tudi znižuje življensko silo ljudi in njihovo odpornost proti prehladom in drugim infekcijam dihal. Izkusnja je pokazala, da sobe, ki so zakurjene do 68 stopinj, imajo popolnoma udobno temperaturo za ljudi, ki so primerno oblečeni, le tedaj pa ako ni prepihov in ni zrak presuh. Občutek, da vam je treba vije temperature, pomenja, da je v zraku premalo vlage. V takih slučajih morate zalagati zrak z zadostno vlago, ako položite piske vode na radiator ali pod njim ali pa, ako držite v sobi take rastline v vrčih, ki oddajajo iz sebe zadosti vlage.

Kdaj je primerno zakurjeno in daj je zadosti prežatevanja, to nam pove neki občutek udobnosti ali neudobnosti, če razum ako se nismo že privadili slabim posledicam prezakurjenega in zaduhlega zraka. V splošnem pa občutek zaspanosti in potrtosti s podplutim licem naznanja, da je zrak prevroč in prevelik, občutek suhe na ustnicah in licu pa pomenja, da je zrak presuh. Človeka dostikrat zebe v suhem zraku, tudi ako je temperatura razmeroma visoka. Zato držite zrak v svoji hiši zadosti vlažnega in vam bo udobno ob manjši vročini in manjši potratu premoga. — F. L. I. S.

POVODENJ V PITTSBURGHU IN INDIANI.

Pittsburgh, Pa., 16. dec. — Valed večernega deževanja v okolikih hribov sta reki Allegheny in Monongahela na več mestih prestopile bregove. Na nižjih severnih krajih mesta je voda tri do štiri čevlje globoka.

V več krajih zapadne Pennsylvanije so reke in potoki prestopili svoje bregove in poplavlile okolico. Proga Buffalo, Rochester in Pittsburgh železnice je pod vodo. Sole so zaprte, ker je voda zalila pot do njih.

Indianapolis, Ind. — Prometna zveza s busi med Evansvilom in Indianapolisom je ustavljena, ker je reka Ohio poplavlila ceste štiri čevlje globoko. Bela reka je zelo narasla in grozi uničiti koruzna polja v nižinskih dolinah. Na polju je še veliko koruze in nekaterim farmerjem bo uničen ves pridelek.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

West Frankfort, Ill. — Jera Medvečev. — Potres je zadel Ljubljano na Veliko nedeljo približno ob polnoči leta 1896 ter se je ponavljal na Veliki ponedeljek. — Pozdrav!

OPAZOVANJA

Slovenska kri.

Pred nekaj tedni je bil v tropoli ropot radi "slovenske krvi". Stvar je bila malenkostna in ostala je pri običajnih frazah. Ni bilo prve. Vsa črna mahneta "slovensko krvijo". To znajo zlasti pesniki in sentimentalni deklamatorji, ki rečejo narod in domovino pri picci rujnega vinca. Pri takih prilikah kar vre slovenska kri.

Dokler imajo s krvjo opravili pesniki in sentimentalci, ni slabega. Smešno pa je, če razozira o krvi človek, ki se človeka enkrat vprašal, kako je s to kri. Kaj je bistveno različno med krvjo tega in krvjo onega? Imajo Slovenci kakšno posebnost krvi? Drugačno kot Germani, Spanci ali Švedi? Ne. Kri vse je temnovišnjeva, dokler je žila, rdeča, ko pride na zrak, enake temperature, če je morna.

Seveda, seveda — bo rekel France Krepelj — saj se razne memo. Kri je v tem slučaju metafora. Če govorimo o naši krvi, mislimo našega človeka, sina tega naroda. Slovenska kri je slovensko seme. Ker se pa ne rodno sili: Jaz sem slovenskega semena, zato pravim, da sem slovenske krvi.

Hvala za pojasnilo. Toda France se vara. Nič na svetu nima tako pomeganega kot je kri belih polnih ljudstev. Rad bi vedel, koliko je v Slovincih tiste krvi iz njihove pradedovine. S niti ne vemo, kateri je pravi prav slovenski tip. Zagoni rojaki črnih las in rjavih oči niso nobeni tipični Slovanci, pa ti tipični južnjaki. Med Slovi je več turških in grških tipov kot slovanskih. To velja tudi za druge evropske narode. V Evropi je velika godla raznih "krvi". Slaba se pa obeta slovenski "krvi", če se uresniči naša gestija nekega srbskega političarja, ki bi rad videl kaj kmalu "jedan sam jugoslovanski narod". On predlaga, da se Srbi in Hrvatje ženijo s Slovenci. Slovenci pa s Hrvatimi in Srbi kinjani.

Narode je mogoče razlikovati samo še po govorici. Druga različna ni več med belopoltskimi in srbskimi. Govorica je edina "kri". Amerika je danes največja topilnica narodov in tipov; take topilnice še ni videl svet. V Ameriki se razvija nov človek, nov tip človeka, v katerem je mešanica ne le v vseh belopolnih tipov, temveč tudi delež zamorske in indijanske krvi. Slovinci smo tudi kontributirali nekaj svoje krvi vasa slovenska kri v Ameriki se izgubi v novem človeku in ta stoletje.

Želimo, da se naša govorica in borna literatura v tej deželi hranijo, dokler bo mogoče. Drugače pa je dolžnost vsakega slovenskega delavca, ki ima zdravo kri, da se dvigne kulturno. Kot Slovinci ne bomo nikoli v javnem ameriškem življenju, kot kulturni, napredni ljudje pa lahko štejemo dosti. Bodoča Amerika bo nemilo trpela vse "freake", ki se bodo znali prilagoditi novemu življenju.

Kardinal prepovedal katoliške plese.

New York. — Kardinal Hayes je v četrtek prepovedal vse plese v hotelih in javnih dvoranah pod avspicijami katoliških učiteljev, kolegijev in akademij. To je najdrastičnejša odredba za katoličane v tej deželi, kar jih je še kdaj izdal kateri katoliški nadškof v Ameriki. Kot so dvorane katoliških organizacij tudi prizadete, je zavladala med katoličani samimi velika razburjenost. Kardinal je hotel, da se njegova odredba objavi v listih, toda katoličani so jo vseeno objavili.

Otroška paraliza v militarnem inštitutu.

Lexington, Va., 16. dec. — Veljakov v Virginijem militarnem inštitutu je zbolelo za otroško paralizo. Uvedena je kvarantena. Dijaki ne bodo bili božičnih počitnic ter bodo morali ostati v barakah.

(Izvirno.)

delavcev, uredbo o delovnem času v trgovinah in obrtnih delavnicih. Ta uredba pa se naj bo na podlagi predhodnega razpisanja zainteresiranih delavskih zborskih in organizacij.

imata še največ izgledov, da d-
bijo nekaj mandatov klerikal-
in pa liberalci. So pa tudi rač-
unovali prav živahno agit-

odvzame to, radi česar se je toliko let delalo in trudilo. Cel stvar ima še posebno ozadje, katerem bomo svoječasnno poročili.

ma govorim s teboj, kadar si
— sedaj, ko se ne počutim dobro
zelo hrepenim po tvojem sočustvu
vsega. Med vami (ženi) rodi

tu mala vasica je skoro popolno
ro, razdejana po polaru, ki je
st-bruhnil pretečeno sredo. Ško
bi- znaša nad \$75.000.

na bila je prepozna. Fleishma
iz-vo so pripeljali v Frances V
da lard bolnico, kjer je km
umrla.

Vil- ali so odpeljali v bolnišnice.

Miguel Zamacois:

Pohištvo iz dobe direktorija

— Zdaj pride na vrsto pohištvo iz dobe direktorija! — je izjavil znani poznavalec starin iz ulice Le Boitie Delagelle.

— Na prodaj je pohištvo iz dobe direktorija! — je ponovil dražbeni ocenjevalec, stoječ na visokem stolu.

Napeta pozornost in izredno zanimanje se je polastilo publike, zbrane v dvorani, kjer se je prodajalo znamenito pohištvo gradu Griffins-Besants.

Pohištvo iz dobe direktorija, — je nadaljeval ocenjevalec, — obstoječe iz postelje z vsemi pritlikinami, iz toaletne mizice, iz pisalne mize, stenskega zrcala, mize, šestih stolov in dveh naslanjačev. Vse je zelo dobro ohranjeno.

— Zelo dobro ohranjeno! — je ponavljal ocenjevalec kakor odmev.

— Silikarije na slonovini so prvovrstne, — je razlagal poznavalec umetnin. — Vse kaže, da so te slike delo Davidovih učencev. Tudi lesorezi so iz iste dobe. Prodajna cena dvestopetdeset tisoč frankov.

— Dvestopetdeset tisoč frankov! — je ponovil ocenjevalec.

— Dvestopetdeset tisoč. Kdo da več?

— Dvesto frankov! — je začel stari, siromašni trgovec, sedeč v prvi vrsti.

— Začnimo! — je nadaljeval ocenjevalec, ne da bi se zmenil za smešno trgovčovo ponudbo.

— Trideset tisoč! — se je začel ženski glas.

Oči vseh so se obrnile v smer, od koder je prihajal glas. Radovedneži so zagledali tridesetletno damo priključive zunanosti in majhnem baržunastem klobučku in modrem kostumu, čigar elegantno enostavnost je izpopolnjevala krasna modra lisica.

Dama, sedeča v drugi vrsti, je držala roke prekrižane na torbici z monogramom iz platine, izdelani po najnovejši modi.

— Trideset tisoč, nadaljujmo.

— Petintrideset... je priključil zastopnik trdke Gartenhög.

— Stirideset... petintrideset... petdeset... šestdeset... petindevedeset... je štel ocenjevalec.

— Sto tisoč! — je vzkliknila stianjenih zob dama v baržunastem klobučku.

Po kratkem presledku se je tekmovaljeval nadaljevalo.

— Sto dvajset... sto trideset... sto štirideset... je kričal licitator.

— Sto šestdeset... sto osemdeset... je ponavljal ocenjevalec.

— Nu gospoda, — je vzpodbujal poznavalec umetnin pričevalno, — pohištvo je vredno več! Gospod licitator, pokazite en naslanjač.

Prinesli so naslanjač, med katerim so se poželjivo nagibali ljudje, ki so imeli v žepu komaj petdeset frankov.

— Dvesto tisoč! — je vzdihnila dama z modro lisico.

— Dvesto tisoč! — je ponovil ocenjevalec zmagovalno.

Nihče ne da več?

Ze se je dvignilo kladivo, da potrdi z udarcem aklenjeno kupčijo, ko je neki gospod, ki je dotlej molčal, mirno spregovoril:

— Dvesto deset tisoč...

Zdaj se je osredotočila vaa pozornost na tega gospoda in dama ga je srdito pogledala. Mirni gospod, mlad in eleganten, je bil očitno pripravljen ponuditi še več. Dama si je grizla ustnice in bilo je videti, kako hud bo se bje v nji med užaljenim ponosom in zdravo pametjo.

Ze je zmajal užaljeni ponos, ko se je razlegel udarec kladiva:

— Prodano!... Gospodu tam zadaj.

Drugi dan dopoldne se je zgledala dama pri gospodu Desarceauxu, kupcu pohištva iz dobe direktorija, ki je dal licitatorju svoj naslov. Vrteč med prti vizitko z neznanim imenom gospe Letaneur je sprejel posetnico.

— Gospod, — je spregovorila dama s slabo zatajenim srdom, — licitiral sem včeraj pohištvo iz dobe direktorija do dvesto tisoč. Nu, licitator je izbral moje oklevanje in vam prepustil pohištvo po krivici.

— Po krivici? — je ponovil Desarceaux.

— Recimo: nekoliko prenapeto, če hočete... Vem, kaj, mi hočete reči: da je vam žal. Nu, ako je vam žal, mi prepustite pohištvo za vsoto, ki ste jo plačali vi. Povejte odkrito, kako visoko bi gnali na dražbi in jaz vam povem, je-li bi dala več.

— Oh, milostiva, predlagate mi igro, ki je ni mogoče z vsakomur igrati. Ljubka ste in prav nič ne dvomim o vaših besedah. Ze dolgo sem hrepenel po takem pohištvi in sam ne vem, kako daleč bi me bila gneha strast.

— Tudi jaz, gospod, ne vem, kako daleč bi me bilo gnalo hrepenenje po dragocenem pohištvi, — je nadaljevala dama. — Odlučila sem se celo priti k vam. Odstopite mi torej pohištvo... in zasigurajte si dobiček, če hočete.

— Toda, milostiva, saj nisem trgovec s starinskimi predmeti.

— Pripravljena sem bila plačati. Tudi jaz sem iz najboljših družbe. Kdo va? Morda imava skupne prijatelje. Ako bi se ne bala, da bom preveč indiskretna, bi vas prosila, da mi pokažete svoj adresar.

Desarceaux je lepota dame v najboljših letih očarala. Pokazal ji je adresar, ki ga je hitro pregledala.

— Saj sem vedela! Villenbourgovi so tudi moji dobri prijatelji. Kako je mogoče, da se pri njih ob nedeljah zvečer nikoli niava srečala?

— Zahajam k njim samo ob srečah.

Nu, ker ste nezvestna, se moram posloviti. Na svidenje, gospod.

Kakor po naključju je povabila gospa Villenbourgova Desarceaux v sredo namesto v nedeljo. Ta izprememba je bila Desarceauxu zelo dobrodošla. Ko je srečal gospo Letaneur, mu je dejala smeje:

— Ali mi hočete odstopiti pohištvo iz dobe direktorija?

Desarceaux je presenečen obstal, koketka je pa odšla v kot, sedla na orientalski divan in začela kramljati z nekim elegantnim gospodom. Vsa sredo je sprejela gospa Letaneur Desarceauxa z istim vprašanjem in končno je wiromak popolnoma podlegel njenim čarom.

Spomladi, po šestih mesecih koketiranja, je moral kapitulirati.

— Draga gospa, dolgo sem premišljeval. Pripravljen sem odstopiti vam pohištvo iz dobe direktorija, toda samo pod enim pogojem?

— Pod kakšnim?

— Da vzamete za nameček še mene, dasi ne spadam v isti slog. Gospa Letaneur je pomislila in odgovorila:

— Ker je to edina možnost, da pridem do pohištva, ki si ga tako želim, moram pač pristati na prodajalčev pogoj.

Segla mu je v danico in kupčija je bila sklenjena.

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrdi vrednosti kupiti in dati osem polnovrednih ali štiri celovite ureke in eno darilo "Prosveta" in ga po vsej vaši upravičeno, doli krasno samostojno glasilo pere

avtomatizirani avtomat

s lapa dala namena S.N.P.J.

ISCEM IZUČENEGA

mesarja Slovence, kateri je zmoten angleščine v govoru in pisavi, ako je slučajno kateri brez dela, naj se priklasi pri lastniku. Plača po dogovoru. Louis Uanik, P. O. Box 386, Gallup, N. Mex. (Adv.)

POSEBNA UGODNOST!

se nudi vsem potnikom pri NORTH GERMAN LLOYD

Potujte v staro domovino in napa na najnovejših in modernih parnikih kot so Columbus-Berlin, München, Stuttgart, Dresden, itd., kateri so opremljeni z udobnostmi. Izvrstna postrežba.

Znižana cena za izletne listke. Naravna in najbližja pot v vašo domovino z North German Lloyd.

Posebna znižana cena na železni iz Bremena v vse kraje Evrope. Za nadaljna pojasnila vprašajte pri lokalnem zastopniku ali v glavnem uradu pri

NORTH GERMAN LLOYD

100 N. La Salle St. Chicago, Ill.

Naročajo avto-znake S. N. P. J.

Na željo več družtev je gl. urad preskrbel avto-znake. To so krasno izdelane okrogloplazne tablice, z znakom S. N. P. J., in namenjene so za avtomobile članov jednote. Na društva smo razposlali podrobna pojasnila glede teh znakov, na člane pa apeliramo, da jih pridno naročajo.

Vincent Calkar, predsednik SNPJ.

SKLADIŠČNA RAZPRODAJA.

Nake skladišče je napolnjeno z raznimi rabljenimi, toda še dobrimi glasovirji (Player pianos, Upright pianos) fotografirali in radio aparati, ki morajo biti prodani še pred božičem. Cene se znižajo za več kot polovico. Tu je nekaj teh izrednih ponudb:

9 glasovirjev (Upright Pianos) samo \$15.00
17 glasovirjev (Player Pianos) samo \$75.00
39 fotografirali, samo \$15.00
104 radio aparati, samo \$15.00

NATIONAL PIANO STORAGE
2332 West Madison St., Chicago, Ill.

Nuga-Tone ojača bolne slabotne ljudi

Nuga-Tone je čudovito pomagalo 35 let milijoni moškim, ki se bili bolni, iztrpani in obupani videti bolne. Dajmo, da se to sredstvo pomagalo v štetih ali tisočih vasa mora zadovoljiti.

Nuga-Tone je trpeti na nekatere ležni, ki vam sprejeto življenje, kot odgovor na sredstvo ojačevala telesne moči. Nuga-Tone se ne prodaja s hlastovami, da se denar vrne, in zadovolji. Kupite še danes eno steklenico, toda varujte se posredov.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

tma v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENC! — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
- Slovensko-Angliška Slovnica — zelo poštena in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
- Zakon Blagomirje — tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga in katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro \$1.50
- Pater Malaventura — V Kobaridu — zanimiva povest iz življenja ameriških francižkanov, in doživljaji rojaka, izvrstno popopolnjena s slikami \$1.50
- Zajednički — resnična povest in prava ilustracija doleži akritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75
- Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenli pa Ivan Molek \$1.00
- Zapiski 8. redne konvencije S. N. P. J., 232 strani mehko vezana, stane samo \$0.50
- "Hrbenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.50
- "Informator" — knjižica s vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člane — stane samo \$0.20

Pišite pošto na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"**PRIHRANJENI**

Vaši dolarji vam bodo pomagali k uspehu in neodvisnosti, ali jih vlagate v to banko.

Vzemite te prihranjene dolarje iz svojega žepa ter jih vložite v hranilno vlogo, in s tem jim daste priložnost, da delajo za Vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

OTTO KASPAR, predsednik.

Varna banka za vlaganje Vaših prihrankov.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmorne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na našo:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Rada Murnik:

HI GROFA BLAGAJA

(Dolje.)

15.

Grofinja Mila je klečala v svoji sobi pri okusno izrezljanem molitvenjaku; obraz so ji zakrivala sklenjene bele roke.

Zraven nje je molil stari grajski duhovnik, Juraj pop Draganović. Na velikem stolu z visokim naslanjalom je sedel sivolasi grof Felician. Genovefa in Virida sta ždeli na široki klopi, pokriti s svilnatimi blazinami; bolj nego sočutna žalost ji je obhajal tesnobni strah pred nevihto. V senci obzidne opone pa je stala Salda plemenita Frauensteinerjeva in gledala svojo dragoceno belo pahljačo.

Mrsčno je bilo v zatohli izbi, dasi je bil še daleč večer. Jelo se je bliskati in grmeti bliže in bliže; gost dež je pral okna. Genovefa je šla po prstih gledat, če so dobro zaprta. Prižgala je troje parfiranih sveč na zlatem svečniku in ga postavila pred duhovnika. Trepetava svetloba je osevala razkošno opremo, pisane podobe rojenic, vil in vitezov na oponah, težka zagrinjala, čeno omario za okrasnine na nizki mizi, alonokosteno razpelo na klečalnici, beneško ogledalo in otmelno sliko z napisom: Radolaus comes de Blagay.

Z mirnim, še vedno krepkim glasom je bral grajski duhovnik psalm Davidov: "Jehova, skala moja in grad moj in moj rešitelj, moj Bog, tebi zaupam; moj ščit in rog moje blaginje, zavetje moje! Opregle so me mrtvaške vrvi in strašili valovi pogube; ovijali so me konopi smrtnega kraljestva; padle so name smrtni zanke. V svojem strahu sem prošil Jehovo in molil Boga svojega; in alšal je vpitje moje... Tedaj se je potresla in trepetala zemlja; in drgetali so temelji gora; trepetali so, ko se je ljutil. In uničeval je plamen iz njega ust, ognjeni ogli so goreli iz njh. Upognil je nebo; in noč oblakov mu je bila pod nogami. Odplul je na kerubu in plul in pristumel na perotih sapa. Obšel se je v temno... vodno temino, goste oblake. Grmel je na nebu Jehova, prošil je strele in razkropil sovražnike. In odgnile so se globine morja; odkrilo se je dno sveta, ob tvoji jezi, Jehova! Segel je iz višave... Otel me je..."

Cimdalje tem svetleže so sevali bliski, tem močnejše je bučal grom. Ob okna je trkal hudourni dež in butala viharina sapa, da so zamolklo brnela. Otožno je vzdihovalo in ječalo po dimnikih in hodnikih, kakor zapučen otrok v temi.

Razburjena grofinja se je zganila in obrnila glavo. Dozdevalo se ji je, da ališil zunaj tihe stopinje in trepetajoči glas Alijanin; dozdevalo se ji je, da se hčerka naslanja na vrata in tipa po njh za kljuko. In odprle so se duri... plašno je vstopil paže Otokar. Mrzla sapa je potegnila skozi vhod in skoraj ugasila sveče. Komaj je deček zaprl. Burja je zabesnela in metala skodle in opeko raz strehe in luščila omet zidovja. Tuleč in hrumeč kakor vojska demonov, so se podili vetrovi ob pomolih in kotih, stolpih in nadzidkih. Okna in vrata so se tresla od divjega navala.

Nenadoma je Mila zahtela: zatrepetaval ji je zatiljak in opleče, dušile so jo solze in iz prsi so se dvigali globoki vzdih.

"Ne morem..." je šepetala. "Ne morem moliti. Ah, izgubljeno je vse, vse. Nikoli več ne bom srečna. Uboga, zlata moja Alijana! Ali te bom videla še kdaj na tem svetu?"

Zunaj je zahruskalo, se valilo po strehi in udarilo težko na tla.

"Menda dimnik..." je mislila Salda. "Podira se grofu Blagaju grad, haha, podira se sreča!"

Visoko vzravnana, je porogljivo motrila sovražno grofinjo. Potrpe njenega belega obraza so bile trde, kakor okamenile. Izza go-

stih dolgih trepalnic so sevale črne demonske oči kakor begotna luč bliskov. Navdajala jo je opojna radost in zadovoljnost, ko je gledala trpečo sovražnico.

"Zaluj! Zdvajaj! Ubiraj!" se je veselila zmagovalno natioma. "Se mi nisi dovolj nesrečna, še imaš — upanje, da rešijo hčerko! Odslej pridem večkrat sem, da vedno iznova obudim tvojo žalost. O priliki ti povem, kaj delajo cigani z ukradenimi otroki, da uspešneje beračijo pri usmiljenih ljudeh. Kako si upadla že zdaj! Žalost ti kmalu razorje lepoto in kmalu se te naveliča tvoj ljubi Majnard! O — najrajša bi se smejala, plesala, skakala kakor petnajstletna punčara! Toda — pozabiti ne smem noben trenutek, kakšno vlogo moram igrati. Treba bo pretakati bridke solzice, kakor jih toči tamle vse časti vredna gospodična Genovefa plemenita Mačerolova, zdrava, močna in debela kakor ajdovska deklica, in pa zagrizena devica Virida baronesa Oberburgova, ki menda prav v kratkem izgubi vso svojo pisano lepoto z objokanega obraza v svoj čipkasti robec."

Grofinja je vstala in počasi stopila na leseno stopnico k visokemu gotakemu oknu, ki ga je delil črnomarmornat stebriček v dva dela. Skozi okenski okvir je čutila hladen preprih. Naslonila se je na podoknjak in gledala v mrklo okrajino.

Hrvaško stran je zastiralo ogromno nočno nočno zagrinjalo, tuintam zamazan z modro, sivimi megljenimi marogami. Iz njega so skoraj neprenehoma švigale svetle strele, da je plamtelo vse obneje. Na vrtu je vršelo in se klanjalo drevje v naluvi in burni sapi. Med gredicami so se prelivali kalni potoki v velike luže; na njih je plavalno odtrgano cvetje, odlomljene veje, grmičji, nedozoreli sadje.

Zdajci je slepljen blisk ošaril sobo z ognjenim žarom, kakor bi bilo treščilo vanjo. Vsi so se prekrili in nehotoma zamijžali. Skoraj na to je udaril nad gradom oglašljiv tres kakor silen pok iz ogromnega topa in po kratkem presledku je zagrmelo po višavah, kakor bi razmikalo gorovja. Streja je bila udarila v najvišji jagned pred gradom. Mahoma je zaplamtel od vrha do tal in kakor velikanška baklja osvetljevala okolico v velikem kolobarju, ki se je zdaj širil, zdaj ožil. Divji veter je nestril ogenj, razganjal plamen, lakre in dim. Ali usula se je zopet jacija plaha in pogasila ogenj. Lilo je tako, da Mila ni videla vrtnega zidu skozi gosto deževno mrežo. Kakor ladjica je stala eredi vode hladnica.

"Kako divja nevihta!" je vzdihnila grofinja in vila roke. "Ah, kje si, Alijana, ubožica moja..."

Iznova so ji zalile solze oči. Šla je v sednjo, Alijanino sobico. Nemo je gledala njene igrače: v silbelki punčko, skrbno odeto, pisane lesene ptice, kovinate jelene in ture, lončene posodice, kroglice in vrtalke. Na mizici je videla Alijanino zlato pislo z deklisko glavo na gorenjem koncu in slonokosteno, povračeno tablico; na njej je bilo zapisano z velikimi otroškimi potezami: Dobrega otroka varuje angel varuh.

Gledala je te drobne stvari s temnim občutkom, kakor bi bilo ostalo nekaj Alijaninega bitja na njih... Zgrudila se je na njeno posteljo in goreče poljubljala blazino, koder je bila počivala in sanjala hčerkinja glavica... Zdajci je čutila roko na svoji rami. Pred njo je stal grof Felician.

"Ljuba Mila, umiri se!"

"Ah, Alijana je bila tako dobra, mehkočutna, tako hvalečna za vsako malenkost, za vsak prijazni pogled! Kako hudo ji bo med sirovimi sovražniki! Tako nežna deklica, brez očeta, brez matere, sirota, tujka med tujci — zakaj ta kazen?"

"Potolaš se, draga moja! Govoriva o čem drugem."

"Ne morem, častiti tati! O da bi jo mogla vsaj še enkrat videti, objeti — blagosloviti! Ah, morda jo že nosijo valovi Kolpe! Kje je bil njen angel..."

(Dolje prihodajti.)